

Dịch tự động và kỹ năng viết của Sinh viên

Công Huyền Tôn Nữ Ý Nhiễm

*Trường Đại Học Ngoại Ngữ
Đại Học Huế*

Tóm tắt

Sử dụng công nghệ thông tin là một xu hướng tất yếu trong dạy và học ngoại ngữ. Nhờ vậy, giáo viên đa dạng hoá các hoạt động dạy của mình, tiếp cận những phương pháp hiện đại và thường xuyên cập nhật những nội dung mới cho công việc giảng dạy. Đối với sinh viên, học tập với công nghệ thông tin làm tăng hứng thú và động cơ học tập, theo nhiều nghiên cứu đã nhận định. Tuy nhiên, sự phụ thuộc của sinh viên vào những công cụ này có thể tạo nên những tác động không mong muốn- như với trường hợp dịch tự động đối với kỹ năng viết của Sinh viên. Việc điều tra được thực hiện bằng bảng hỏi đối với một số sinh viên khoa tiếng Anh đăng ký học phần Viết-Pháp. Những đề xuất được đưa ra dựa trên phân tích kết quả đạt được, nhằm hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của Dịch tự động đối với kỹ năng viết của Sinh viên.

Từ khóa: Công nghệ thông tin (CNTT), Kỹ năng viết, Dịch tự động.

Mở đầu

Những thập niên trở lại đây, Công nghệ thông tin (CNTT) có những bước phát triển đột phá trong tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt trong ngành giáo dục. Internet và máy tính trở thành những công cụ cốt lõi để tạo ra những đổi mới của hệ thống giáo dục. Chính vì thế CNTT càng ảnh hưởng, một cách rất hiển nhiên, đến phương pháp giảng dạy của giáo viên và học tập của người học. CNTT cũng hỗ trợ cho người học rất nhiều trong việc học ngoại ngữ và dịch tự động là một trong những công cụ không thể thiếu của người học ngày nay.

1. CNTT và giáo dục:

1.1. CNTT và những ưu điểm:

Baron và Bruillard (1997) đã nêu bật 4 chức năng mà CNTT đem đến cho người học đó là: chức năng khởi đầu tra cứu tài liệu, khắc phục, phát triển tính tự chủ (học tập) và chức năng khoa học (thực nghiệm, chứng minh và mô phỏng).

Có rất nhiều tác nhân ảnh hưởng đến việc ứng dụng CNTT trong môi trường học đường. Ngày nay, các cơ sở giáo dục, đặc biệt là ở bậc Đại học luôn cố gắng tạo một môi trường làm việc và học tập năng động với công nghệ. Hoàn toàn có thể khẳng định rằng CNTT là một phần quan trọng để tạo nên sự đổi mới trong giảng dạy và học tập (Leburn, 2007 :76).

Những ưu điểm của CNTT cũng được Depover (2009:7) nhấn mạnh đặc biệt đối với khía cạnh phát triển người học; bởi giúp cho đối tượng này tự trao đổi, lĩnh hội kiến thức cũng như tự xây dựng tinh thần tự học đáng kể hơn trong môi trường học đường. Karsenti và Collin (2013:80) cũng đồng quan điểm, cho rằng việc sử dụng CNTT ở trường học giúp cho người học tiếp cận với nhiều loại kiến thức khác nhau.

Ngoài ra, Baron và Bruillard (1996) còn đề cập đến khả năng CNTT đối với việc tạo nên sự năng động và tính liên kết trong học tập giữa những người học với nhau.

1.2. CNTT và học ngoại ngữ:

Riêng với việc học ngoại ngữ, CNTT tạo điều kiện hơn cho người học đến gần hơn với các phương pháp, nội dung được cập nhật mới nhất qua việc tiếp xúc với các nguồn tài liệu số, các chương trình học trực tuyến miễn phí hoặc đóng học phí với giá cả rất hợp lý, đồng thời người học hoàn toàn có thể làm chủ thời gian của mình.

Ngoài ra, khi nghiên cứu những xu hướng mới và những thách thức từ CNTT đối với việc dạy và học ngoại ngữ, Desmet (2006 :119) đã chỉ ra cụ thể 7 xu hướng phát triển trong đó việc khai thác nguồn tài liệu số liên quan đến 4 kỹ năng Nghe, Nói, Đọc, Viết là xu hướng đầu tiên được liệt kê và phổ biến trong môi trường giảng dạy Ngoại ngữ, không chỉ ở những có nền giáo dục phát triển mà ngay cả ở những nước có phần kém phát triển hơn, như ở Việt Nam. Việc tận dụng nguồn tài nguyên số là một tất yếu bởi tính tiện lợi, cập nhật và phong phú của nó; nhưng Desmet cũng nhấn mạnh đến tầm quan trọng của việc khai thác nó như thế nào để có dạy và học thật sự đạt hiệu quả và chất lượng.

1.2.1. CNTT và kỹ năng viết:

Đối với tất cả các kỹ năng ngôn ngữ (Nghe, Nói, Đọc, Viết), CNTT hỗ trợ đắc lực cho cả người dạy và người học. Trong khuôn khổ bài viết này, tôi xin được giới hạn Kỹ năng viết trong học phần Viết-Pháp ngoại ngữ 2 tổng hợp tại trường Đại Học Ngoại Ngữ Huế.

Một số đặc điểm của môn *Viết-Pháp của ngoại ngữ không chuyên*¹:

Với học phần *Viết-Pháp*, trình độ của Sinh viên được quy chiếu tương đương với khả năng *Viết* của trình độ Delf A2 theo khung chuẩn Châu Âu.

---

¹ Tham khảo phần *Luyện viết từ hai giáo trình* :

- Clément-Rodriguez, David. (2013). *Abc Delf A2 – 200 exercices*. Cle International., 193p.
- Dypuy, Marjéolaine et Maud Launay. (2010). *Réussir le Delf A2*. Didier, 126p.

Kỷ yếu Hội thảo Quốc gia “Nghiên cứu Liên ngành về Ngôn ngữ và Giảng dạy Ngôn ngữ lần thứ hai”

Sinh viên được thực hành Viết với nhiều hình thức (tuỳ vào giáo viên): làm việc cá nhân, làm việc nhóm, chuẩn bị tại nhà hoặc làm trên lớp. Các chủ đề viết quen thuộc xoay quanh: sở thích, gia đình, học tập, công việc, kỳ nghỉ, etc.²Cấu trúc một bài thi viết thường có hai bài tập (60-80 từ mỗi bài).

Đối với yêu cầu của bài viết, người học cần:

- Biết xác định tình huống giao tiếp được yêu cầu.
- Hiểu những thông tin của những tài liệu hỗ trợ kèm theo bài viết.
- Xác định loại hình trả lời.
- Kể về cuộc sống thường nhật.
- Có thể miêu tả cụ thể những kinh nghiệm bản thân.
- Có khả năng thuật lại một sự kiện/ sự việc trong quá khứ.
- Biết yêu cầu hoặc đề nghị một việc gì đó.
- Biết diễn đạt cảm xúc tình cảm.

Với các chủ đề này, người học thường tiếp xúc với các thể loại: thư tay, thư điện tử, bưu thiếp, mẫu tin nhỏ, lời mời (nhận lời/ từ chối).

Người học sẽ được đánh giá qua 6 tiêu chí: tuân thủ yêu cầu đề bài, khả năng kể và miêu tả, khả năng diễn đạt cảm tưởng, khả năng sử dụng từ vựng, khả năng viết đúng ngữ pháp và khả năng tạo liên kết văn bản.

Dưới đây, tôi xin được giới thiệu một số công cụ và ứng dụng của CNTT phục vụ cho người học trong việc hoàn thành bài viết:

1.2.1.1. Tự điển trực tuyến và ngoại tuyến

Đây là một công cụ hiện nay không thể thiếu đối với người học (ngay cả đối với người dạy). Cần phải nói thêm, vấn đề chất lượng của công cụ này rất khó kiểm soát, nhất khi là mỗi cá nhân sẽ tự chọn lựa cho mình các ứng dụng phù hợp với nhu cầu. Người học sử dụng các loại từ điển này trên bất kỳ thiết bị điện tử nào đều được. Ví dụ: Vietdict, Globse, Larousse, Logos, etc.

1.2.1.2. Các trang mạng xã hội

Facebook hiện tại vẫn là mạng xã hội phổ biến và ngày càng được sử dụng rộng rãi trong việc đổi mới cũng như duy trì những hoạt động dạy và học trực tuyến. Đây là sự lựa chọn của rất nhiều giáo viên. Với môn Viết, giáo viên có thể yêu cầu Sinh viên viết bài trực tiếp lên một trang nhóm kín (Secret/Closed Group) và sửa trực tiếp trên đó. Sinh viên có thể đọc được những lỗi do Giáo viên sửa từ những bài khác để rút kinh nghiệm cho bản thân. Ngoài ra một số giáo viên sử dụng Edmodo.

1.2.1.3. Công cụ sửa lỗi tự động

Nếu soạn thảo một đoạn văn bản ngắn hay một bài viết trên word, chức năng tự sửa lỗi chính tả hỗ trợ rất tốt cho người soạn thảo văn bản (bật chức năng Autocorrect trong Word). Ngoài ra, còn có những công cụ khác để sửa lỗi bài viết tiếng Pháp Bonpatron.com (miễn phí) chỉ lỗi và giải thích hay như Antidote (trả tiền theo bản quyền) chỉ lỗi, giải thích và đề nghị phương án sửa.

1.2.1.4. Công cụ chia động từ (Conjugueur)

Một trong những ám ảnh của những người học tiếng Pháp đó chính là việc chia động từ, nhất là các động từ bất quy tắc ở các thì (temps) và thể (mode) khác nhau. Công việc này trở thành quá đơn giản và nhanh chóng nếu có một ứng dụng tải về máy để sử dụng hoặc sử dụng trực tuyến. Đây là một công cụ và một ứng dụng cơ bản của tiếng Pháp mà hầu hết người học đều có sử dụng. Ví dụ: Conjugueur Figaro.

1.2.1.5. Công cụ dịch tự động:

Công cụ dịch tự động rất phổ biến và được sử dụng rộng rãi đối với mọi đối tượng có hay không học ngoại ngữ. Tuy nhiên vấn đề chất lượng của các bản dịch từ các công cụ này vẫn luôn gây ra nhiều tranh cãi và các công ty tin học trên thế giới vẫn luôn tìm cách nâng cao chất lượng của các công cụ và ứng dụng này. Google translate là công cụ dịch tự động được sử dụng nhiều nhất trên Thế giới tính đến bây giờ.

1.2.2. Công cụ dịch tự động:

1.2.2.1 Định nghĩa:

Boualem (1993) đã nêu định nghĩa của dịch tự động như sau: “Dịch tự động là việc kết hợp giữa con người và máy tính để dịch từ một ngôn ngữ này sang một ngôn ngữ khác”.

1.2.2.2. Lịch sử dịch tự động:

Kübler (2007) khái quát quá trình hình thành và phát triển của các hệ thống dịch tự động qua 4 giai đoạn chủ yếu:

- Những năm 50-60: Xuất phát từ những nguyên nhân chính trị và quân sự trong Thế chiến thứ 2, chương trình thực nghiệm của hệ thống dịch tự động thực sự đầu tiên ra đời vào năm 1954 với 49 câu được dịch từ tiếng Nga sang tiếng Anh. Nhưng lĩnh vực này không có nhiều bước tiến mới một thời gian dài tiếp sau đó (theo báo cáo của ALPC năm 1966).
- Những năm 1967-1976: Trong giai đoạn này, Dịch tự động không được phát triển ở Hoa Kỳ nhưng ngược lại, ở Canada, Châu Âu và Nhật Bản, các nước kể trên rất quan tâm phát triển lĩnh vực này. Có thể kể đến hệ thống TAUM-météo của Canada là một ví dụ điển hình về phát triển

dịch tự động (để dịch các hiện tượng khí tượng) ở giai đoạn này. Đây là tiền đề cho nhiều dự án xây dựng hệ thống dịch tự động ngôn ngữ về sau như SYSTRAN (của thành phố Grenoble, Pháp) vào năm 1976 và vẫn còn sử dụng cho đến ngày hôm nay. Có thể nêu Logos, METAL (hệ thống dịch tự động được phát triển từ SYSTRAN), GETA, EUROTA, etc.

- Những năm 80: Dịch tự động thật sự đạt nhiều bước tiến bắt đầu từ giai đoạn này. Những nghiên cứu về lĩnh vực này tiếp tục cho ra đời những hệ thống dịch tự động khác với việc sử dụng trí thông minh nhân tạo. Chính trong giai đoạn này các bộ nhớ dịch được xây dựng với khả năng lưu trữ đáng kể hơn.
- Những năm 90 cho đến nay: Các hệ thống dịch tự động bắt đầu tràn vào thị trường và dần dần trở thành một công cụ hỗ trợ đắc lực cho các dịch giả, nhất là trong các lĩnh vực khoa học và kỹ thuật. Các hệ thống này ngày càng được đầu tư không chỉ về mặt từ vựng và còn thêm nhiều cấu trúc ngữ pháp phong phú. Ngày nay Dịch tự động được xây dựng theo loại hình chính: thống kê hoặc dựa trên ví dụ mẫu. (Nhưng theo Boilet (2007), ngoài dịch tự động theo thống kê hoặc ví dụ mẫu, còn có dịch tự động thực nghiệm)³.

Dịch tự động ngày nay có khả năng chuyển một văn bản đến 200.000 từ ngôn ngữ nguồn sang ngôn ngữ đích (Boilet, 2007).

1.2.2.3. Dịch tự động và thực hành viết:

Nói về khối lượng thông tin và xu thế toàn cầu hoá, nhu cầu sử dụng công cụ dịch tự động phát triển là điều không có gì khó hiểu. Xét trên lĩnh vực nghiên cứu khoa học, đối với những nhà nghiên cứu, việc tiếp cận những tài liệu bằng nhiều thứ tiếng khác nhau không còn là một điều khó khăn. Với đối tượng này, dịch tự động có thể nói là một công cụ đắc lực trong việc giải mã ngôn ngữ giúp nắm bắt được những nội dung mới nhất trong khuôn khổ đề tài nghiên cứu với hoặc các bài viết ở bất kỳ ngôn ngữ nào. Ở đây, vấn đề chất lượng bản dịch ít được bàn đến, sai phạm về ngữ pháp cũng không có gì quan trọng, bởi cốt lõi vấn đề là người nghiên cứu nắm bắt được tinh thần nội dung đề cập của văn bản gốc.

Tuy nhiên, nếu xét trên bình diện học ngoại ngữ, mục đích hoàn toàn không chỉ dừng lại ở đó.

Một số công cụ dịch tự động phổ biến trên Thế giới và Việt Nam:

³ Traduction automatique empirique, Traduction automatique statistique et Traduction automatique fondée sur les exemples.

Kỷ yếu Hội thảo Quốc gia “Nghiên cứu Liên ngành về Ngôn ngữ và Giảng dạy Ngôn ngữ lần thứ hai”

- Google translate
- iTranslate
- Reverso
- Linguee
- Babylon
- Systran

Chất lượng dịch của các hệ thống dịch đã và vẫn luôn là một vấn đề thu hút nhiều sự chú ý của các nhà ngôn ngữ và chuyên gia CNTT. Khả năng hay chất lượng của các công cụ dịch vẫn luôn được nghiên cứu và cải thiện nhưng nhiều vấn đề vẫn còn tồn tại và chưa được giải quyết. Bài báo cáo này không tập trung phân tích lỗi dịch từ các bài viết của sinh viên mà chỉ khái quát một cách có tổng hợp hiện tượng này. Xin được giới thiệu một số vấn đề thường xảy ra với Dịch tự động theo quan điểm của nhiều tác giả khác nhau như Vandaele et L'Homme (2001), Sherrer (2011) mà tôi hoàn toàn chia sẻ trong quá trình đánh giá các bài Viết (Pháp) của sinh viên:

Lỗi dịch về từ vựng:

- Lỗi dịch các thành ngữ hoặc cụm từ cố định: Hệ thống dịch không nhận diện hết được các thành ngữ hoặc các cụm từ cố định (expression figée/set expression) từ ngôn ngữ nguồn sang ngôn ngữ đích.
- Lỗi dịch khi gặp từ nhiều nghĩa (polysemie/ polysemy): Đây cũng là một khó khăn của Dịch tự động do hệ thống không tìm đúng nghĩa trong ngữ cảnh giao tiếp của từ.

Lỗi dịch về ngữ pháp và cú pháp:

- Lỗi dịch về giống (đực, cái) từ ngôn ngữ nguồn qua ngôn ngữ đích.
- Lỗi hiệp giống và số đối với danh từ, tính từ và các phân từ quá khứ ở bản dịch tiếng Pháp.
- Lỗi sử dụng các liên từ nối logic không hợp lý.
- Lỗi chia động từ: số ít, số nhiều (theo chủ ngữ) và sử dụng đúng thì và thể trong tiếng Pháp.
- Lỗi dịch khi gặp từ nhiều chức năng ngữ pháp: có một số từ mang nhiều chức năng ngữ pháp khác nhau tùy vào từng câu cụ thể, nhưng hệ thống dịch nhận diện sai thì dẫn đến bản dịch sai.

Lỗi dịch về tham chiếu:

- Lỗi dịch các đại từ (pronom/pronoun): Đây là lỗi thường gặp do hệ thống máy không thể phân tích được cách sử dụng của các đại từ do các đại từ dùng không rõ ràng hoặc do nhập nhầm nhiều đại từ trong một câu.

Đây chưa phải tất cả những vấn đề của chất lượng bản dịch, nhưng tôi chỉ nêu những lỗi thường thấy ở SV mình làm việc.

2. Điều tra khảo sát:

2.1. Mục tiêu nghiên cứu:

Từ thực tế giảng dạy và qua quan sát từ góc độ người dạy, tôi thực hiện một cuộc khảo sát đối với các Sv đã học học phần Ngoại ngữ 2 tổng hợp I.4 Viết-Pháp để đi tìm câu trả lời cho những câu hỏi sau:

1. Thói quen sử dụng CNTT của SV đối với việc học ngoại ngữ như thế nào?
2. Thói quen sử dụng công cụ dịch tự động đối với việc viết bài tiếng Pháp như thế nào?
3. Những ảnh hưởng nào từ việc sử dụng công cụ dịch tự động đối với kỹ năng viết?

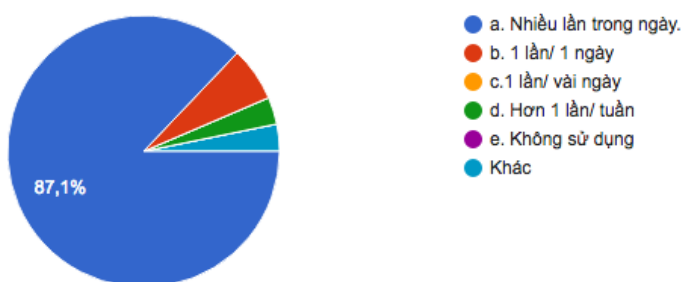
2.2. Phân tích điều tra khảo sát:

Bảng hỏi được thực hiện với công cụ trực tuyến Google forms với sự tham gia của 31 Sinh viên, thực hiện trực tuyến trong tháng 11 năm 2016.

Cấu trúc bảng hỏi gồm 17 câu hỏi chia làm 2 nội dung chính và phần thông tin cá nhân: Việc sử dụng công cụ thông tin nói chung và thói quen sử dụng công cụ dịch tự động nói riêng.

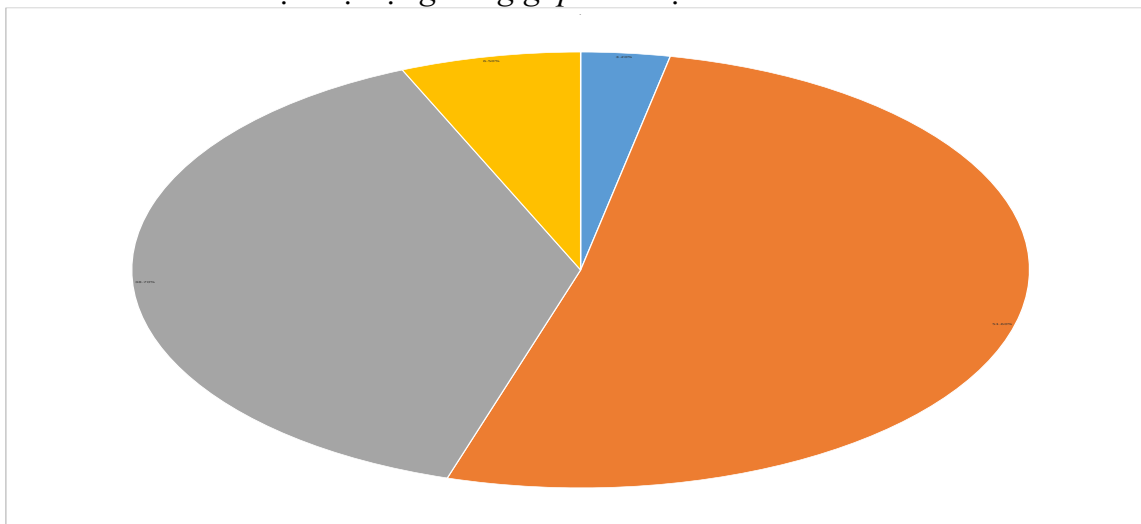
Đối tượng nghiên cứu: Các Sinh viên trong khảo sát được chọn ngẫu nhiên, tất cả đều là Sinh viên Khoa Tiếng Anh, trường Đại Học Ngoại Ngữ đến từ năm 2 đến năm 4 đã kết thúc học phần Viết- Pháp.

Biểu đồ 1: Tần suất sử dụng CNTT của SV

Theo kết quả, đa số các Sinh viên nhìn nhận tầm quan trọng của CNTT trong việc học tập nói chung và việc học ngoại ngữ nói riêng. 87,1% SV sử dụng nhiều lần CNTT trong một ngày để phục vụ cho việc học cá nhân và không có SV nào không sử dụng CNTT. Điều này không khó để lý giải, bởi ngay cả những thế hệ sinh ra ngay từ cuối những năm 1980 đã là những người được sinh ra trong cái nôi CNTT và Internet (Enochsson, Ann-Britt. *et al.* Caroline Rizza ; 2009 :7), vì vậy với thế hệ sau 9X (là đối tượng nghiên cứu) ngày nay, việc sử dụng CNTT như là một phần không thể thiếu trong đời sống thường nhật của họ. Theo đó, gần như tất cả các Sv được hỏi (90,3%) đều sử dụng Dịch tự động cho việc học nói chung (đọc bài, tra cứu, làm bài tập, nghiên cứu, etc.) hay việc thực hành viết nói riêng.

Biểu đồ 2: Dịch tự động đóng góp vào việc hoàn thành bài viết

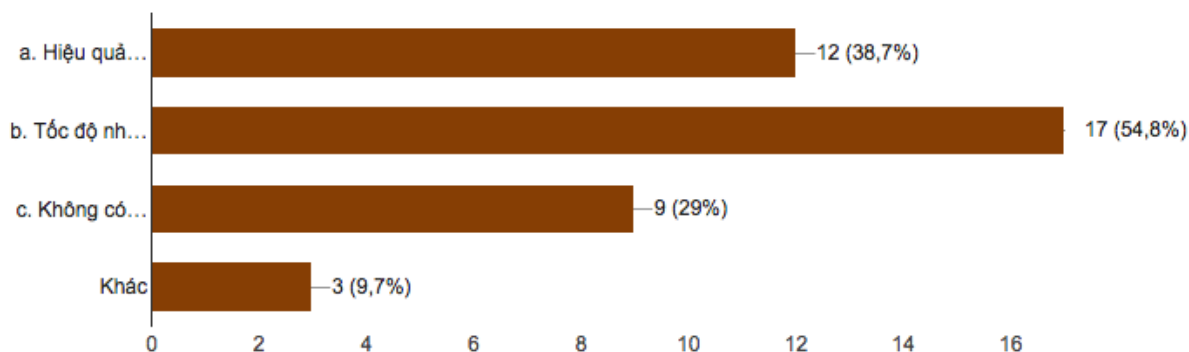

Qua biểu đồ trên có thể thấy sự phụ thuộc vào việc sử dụng công cụ dịch tự động của Sinh viên là tương đối cao. Tất cả các Sv đều có sử dụng công cụ dịch đối với các bài tập viết được chuẩn bị ở nhà hoặc tại lớp (trừ các bài kiểm tra). Có thể thấy qua biểu đồ hơn ½ trên tổng số 31 Sv cần đến 50-80% hỗ trợ của dịch tự động để hoàn thành bài viết của mình. Một điều đáng chú ý là khi so sánh kết quả đạt được của học phần đối với những Sv có điểm số cao: có 11/31 Sv đạt trên 9.0 môn Viết-Pháp trong đó 8 Sv chỉ cần sự hỗ trợ của dịch tự động từ 20-50%, có 3/11 bạn cần đến sự hỗ trợ của dịch tự động từ 50-80%. Với kết quả này, có thể thấy những Sv đạt điểm số cao nhất thì sự phụ thuộc vào công cụ dịch ít hơn (từ 20-50%) so với các Sv có điểm số thấp hơn (từ 50-80%). Điều này hoàn toàn hợp lý, bởi nếu phụ thuộc và quá lạm dụng vào dịch tự động cũng có thể chứng minh khả năng ngôn ngữ còn

hiều hạn chế hoặc sử dụng bản dịch của các hệ thống dịch tự động thiếu sự suy nghĩ và chủ động.

Biểu đồ 3: Lý do sử dụng dịch tự động

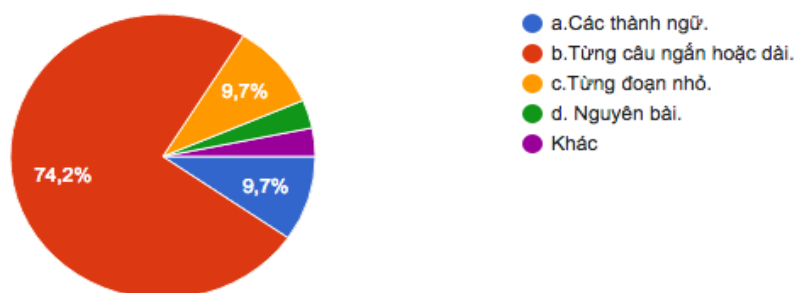

Không khó để giải thích tại sao Sv lại rất quen thuộc với việc sử dụng dịch tự động trong thực hành Viết. Lý do quan trọng hơn cả, đối với nhóm Sv được khảo sát, là tốc độ nhanh chóng, tiết kiệm nhiều về mặt thời gian. Thực tế cho thấy, hiện nay, SV ít đầu tư cho bài viết hay nói đúng hơn là dễ dãi với việc thực hành viết. Với một đề bài khi gặp một từ, một thành ngữ không hiểu, họ cảm giác bức bối khó chịu và phải tìm cách tìm hiểu ngay nghĩa (với từ điển trên điện thoại hay trực tuyến) mà không đọc kỹ và tự mình đoán nghĩa của từ mới trong một ngữ cảnh cụ thể của đề bài. Hay thay vì sẽ tìm tòi ý tưởng, có những tham khảo đối với các bài viết có cùng chủ đề, tự tìm kiếm những yếu tố/ hành vi ngôn ngữ phù hợp với trình độ, Sv chỉ cần một thao tác copy/paste và enter là có một bản dịch sang tiếng Pháp từ tiếng Việt hoặc tiếng Anh mau chóng. Với cách học này, Sv khó có khả năng xây dựng và tích lũy vốn ngôn ngữ và càng không có khả năng phân tích ngôn ngữ đúng và chuẩn xác do không biết phát hiện những lỗi sai trong bản dịch. Cách làm việc nhanh chóng này cũng chính là một mối nguy hại bởi nó phát triển ngầm ngầm cách học đối phó của Sv. Có sẵn công cụ như vậy, thời gian không còn là vấn đề đáng lo ngại đối SV để hoàn thành đúng hạn các bài viết.

Có 12/31 Sv trả lời sử dụng dịch tự động bởi hiệu quả đem lại từ dịch tự động. Tính hiệu quả của các công cụ hay hệ thống dịch tự động là một câu hỏi khó bởi người học khó có khả năng đánh giá được vấn đề này, nhất là khi

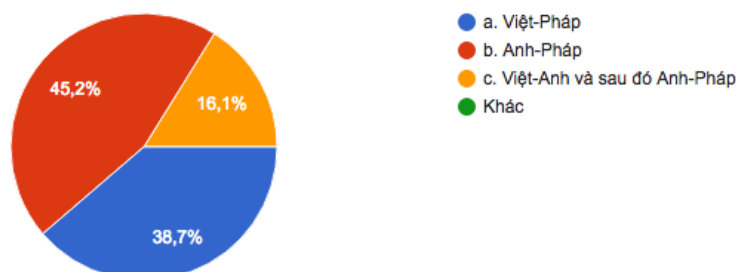
trình độ ngôn ngữ vẫn còn hạn chế. Ngoài ra, có 9/31 Sv cho rằng họ không có sự lựa chọn nào khác ngoài dịch tự động để hỗ trợ cho bài viết của mình.

Biểu đồ 4: Cách dịch với hệ thống dịch tự động

Thông thường người học sẽ cho dịch từng câu ngắn hoặc dài (74,2%). Ngoài ra, một số khác chọn cách đưa vào hệ thống dịch từng thành ngữ (9,7%), có khi cả một đoạn văn (9,7%) hay thậm chí nguyên một bài viết.

Biểu đồ 5: Cặp ngôn ngữ

Công cụ dịch tự động phổ biến nhất mà các Sv này sử dụng là Google translate (chiếm đa số), Babylon và iTranslate. Cặp ngôn ngữ được sử dụng nhiều nhất là Anh-Pháp 45,2% (ngôn ngữ nguồn là tiếng Anh, ngôn ngữ đích là tiếng Pháp), tiếp theo là Việt-Pháp 36,7% và cuối cùng là lựa chọn hai cặp ngôn ngữ với tiếng Anh là ngôn ngữ trung gian: Việt-Anh và sau đó sử dụng Anh-Pháp (16,1%).

Theo Robert (2008), tiếng Anh có rất nhiều tương đồng với tiếng Pháp : trật tự các từ, văn phạm có chung nguồn gốc từ tiếng La tinh, và hai phần ba

từ vựng tiếng Anh có nguồn gốc từ tiếng Pháp hoặc La tinh. Như vậy việc sử dụng cặp ngôn ngữ Anh-Pháp là sự lựa chọn có thể xem là khôn ngoan của người học; tuy nhiên chất lượng bản dịch còn phụ thuộc nhiều yếu tố, trong đó có khả năng tiếng Anh (được sử dụng như ngôn ngữ nguồn) của người học. Những Sv có điểm số thấp nhất rơi vào nhóm sử dụng cặp ngôn ngữ Việt-Pháp (4/31 Sv). Tiếng Việt là một ngôn ngữ có nhiều khác biệt so với tiếng Pháp hơn là tiếng Anh so với tiếng Pháp; bởi vậy những bản dịch từ cặp ngôn ngữ Anh-Pháp sẽ cho ra những “sản phẩm” đạt yêu cầu hơn.

Kết luận

Những mục tiêu nghiên cứu đề ra cơ bản đã đạt được. Qua đó, khẳng định thêm một lần nữa tầm quan trọng của CNTT đối với việc học ngoại ngữ nói chung hay Dịch tự động đối với kỹ năng viết nói riêng của Sv. Tuy nhiên, kết quả cho thấy sự phụ thuộc của Sv vào công cụ dịch tự động là rất lớn. Đây cũng là vấn đề cần được chú ý nhiều hơn bởi chưa có nghiên cứu nào, tính đến thời điểm hiện tại, nêu rõ vấn đề và có những đề xuất về những ảnh hưởng tiêu cực của dịch tự động đối với kỹ năng viết của người học. Việc sử dụng loại công cụ này rất hiển nhiên và không hề bị cấm đoán, tuy nhiên sử dụng có ý thức và biết kiểm soát thì lại là một câu hỏi hóc búa. Những quan sát trên góc độ người dạy cho tôi thấy việc người học quá lạm dụng công cụ này thật sự sẽ tạo ra nhiều vấn đề trong việc phát triển kỹ năng viết của người học như đã trình bày ở phần trên.

Chính vì những tiện ích kể trên của CNTT nói chung và dịch tự động nói riêng mà người học trở nên chủ quan hay không muốn nói là có phần dễ dãi đối với việc học tập và trao đổi ngoại ngữ của bản thân. Những thói quen sử dụng CNTT làm cho người học ít kiên nhẫn với việc học tập. Vô hình chung, Sv đặt tính tức thời, mau chóng lên trên cả hiệu quả mong đợi.

Việc khảo sát này được thực hiện với mục đích để hiểu hơn về hiện tượng sử dụng dịch tự động để viết bài của Sinh viên. Qua đó, tôi cũng muốn có những đề xuất mang tính tạm thời, tuy nhiên phần nào đó có thể hạn chế những tiêu cực của dịch tự động đối với người học:

- Giáo viên cần cảnh báo Sv biết những hệ quả nếu quá lạm dụng và phụ thuộc vào công cụ dịch tự động. Điều này rất quan trọng bởi rất nhiều người học không ý thức được mặt tiêu cực của vấn đề.

- Giới thiệu một số nguồn tra cứu từ điển trực tuyến có uy tín. Đây cũng là điều cần thiết bởi lẽ việc sử dụng từ đúng với ngữ cảnh không hề đơn giản. Với những từ điển có uy tín thường người sử dụng sẽ được cung cấp rất nhiều ví dụ với việc sử dụng trong các câu cụ thể khác nhau; ngoài ra còn có từ trái nghĩa, từ đồng nghĩa, etc. Có thể kể đến: Larousse, Linguee, Reverse, Wiktionnaire, etc.
- Giới thiệu một số trang web dịch tự động được thừa nhận với cặp ngôn ngữ Anh-Pháp/ Pháp-Anh như Systran và Reverso (Cristinoi-Bursuc, 2009).

Hướng phát triển của bài báo cáo: Trong khuôn khổ của bài báo cáo, khó có thể khai thác nhiều khía cạnh của dịch tự động đối với việc học ngoại ngữ, cụ thể là với tiếng Pháp. Tuy nhiên, tôi mong muốn sẽ phát triển từ bài báo cáo này theo hướng nghiên cứu sâu hơn những vấn đề cụ thể mà người học mắc phải để có thể đề xuất những hướng giải quyết triệt để và cụ thể hơn. Theo đó, đối với việc thực hành Viết, tôi sẽ nghiên cứu và phân tích có tính hệ thống những lỗi sai dựa trên các bài viết của Sv cung cấp; đây là hướng đi có tính thực tiễn cao hơn và triệt để hơn trong việc đề xuất giải pháp.

Tài liệu tham khảo

1. Atlan, Janet. 2000. L'utilisation des stratégies d'apprentissage d'une langue dans un environnement des TICE. *Apprentissage des Langues et Systèmes d'Information et de Communication*, Eurocall'99: Systèmes d'information et de communication (SIC) dans des situations diversifiées d'apprentissage des langues, 3 (1), pp.109-1123.
2. Baron, Georges-Louis et Éric Bruillard. 1997. *L'informatique et ses usagers dans l'éducation*, Presses Universitaires de France, 312p.
3. Boitet, Christian. 2007. Corpus pour la TA: types, tailles et problèmes associés, selon leur usage et le type de système, *Revue française de linguistique appliquée*, Vol. XII, p. 25-38.
4. Cristinoi-Bursuc, Antonia. 2009. Les erreurs dans la traduction automatique du genre dans les couples français-anglais et anglais-français: typologie, causes linguistiques et solutions, *Revue française de linguistique appliquée*, Vol. XIV, p. 93-108.
5. Demaizière, Françoise. 2007. Didactique des langues et TIC: les aides à l'apprentissage, *Alsic*, Vol. 10, n° 1 | 2007, document alsic_v10_01-rec1.
6. Depover, Christian. 2009. *La recherche en technologie éducative: un guide pour découvrir un domaine en émergence*, Éditions des archives contemporaines.

7. Desmet, Piet. 2009. L'enseignement/apprentissage des langues à l'ère du numérique: tendances récentes et défis, *Revue française de linguistique appliquée*, Vol. XI, p. 119-138.
8. Enochsson, Ann-Britt et Caroline Rizza. ICT in Initial Teacher Training: Research Review, *OECD Education Working Papers*, No. 38, OECD Publishing.
9. Karsenti, Thierry et Simon Collin. 2013. *TIC, technologies émergentes et Web 2.0. Quels impacts en éducation?* Presses de l'Université du Québec.
10. Kübler, Natalie. 2007. La traduction automatique: traduction machine? *La Tribune internationale des langues vivantes*, Paris: Union des professeurs de langues dans les grandes écoles scientifiques.
11. Leburn, Marcel. 2007. *Technologie pour enseigner et apprendre. Perspective en éducation et formation*, De Boeck, Bruxelles. 248p.
12. Robert, Jean-Michel. 2008. L'anglais comme langue proche du français?. *Ela. Études de linguistique appliquée*, N° 149, p. 9-20.
13. Scherrer, Yves, et al. 2011. La traduction automatiques des pronoms: problèmes et perspectives. Dans: Lafourcade, M.&Prince, V. *Actes de la 18e conference sur le Traitement Automatique de langues Naturelles (TALV)*. Montpellier: LIMM, p.185-190.
14. Vandaele, Sylvie et Marie-Claude L'Homme. 2001. Traduction automatique dans Internet: panacée ou palliatif? *Internet et maison intelligente – Web guide Medical*, No 14 Octobre/Novembre.
15. Võ Trung, Hùng. 2012. Phương pháp và công cụ đánh giá tự động các hệ thống dịch vụ tự động trên mạng. Mạng máy tính. Nhà xuất bản Đà Nẵng <http://hdl.handle.net/123456789/11074>

Thông tin tác giả

Công Huyền Tôn Nữ Ý Nhiễm hiện là giảng viên Khoa Tiếng Pháp – Trường Đại Học Ngoại Ngữ, Đại Học Huế. Tốt nghiệp cử nhân hệ Sư Phạm tiếng Pháp (Trường Đại Học Ngoại Ngữ Huế), lấy bằng thạc sĩ về Khoa học, ngành Du Lịch tại đại học UQAM, Montréal, Québec, Canada.

Email: ynhiem233@gmail.com